Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Competències bàsiques
Àmbit lingüístic i àmbit matemàtic

Les competències de l'àmbit lingüístic en un cop d'ull

Educació secundària

Dimensió comunicativa: Comprensió lectora

1. **Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls**.

   Saber emprar els tres processos elementals de la comprensió lectora: la lectura literal, la lectura inferencial i la lectura reflexiva. Llegir amb rapidesa i eficàcia. Distingir les idees principals de les secundàries. Interrelacionar les diverses idees del text. Aplicar el procés de comprensió lectora a qualsevol àmbit de la vida de l'estudiant.

2. **Reconèixer el tipus de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics, morfosintàctics per comprendre'ls.**

   Distingir els diversos tipus de text i identificar les seves característiques: estructura, lèxic, morfosintaxi. Reconèixer les parts del text i la seva organització per poder distingir les idees més rellevants. Detectar i interpretar marques lèxiques i morfosintàctiques per comprendre millor el text. Identificar els formats i suports en què pot aparèixer el text per tal de comprendre i interpretar el seu significat.

3. **Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.**

   Localitzar les diferents fonts on pot ser trobada informació rellevant, saber seleccionar aquesta informació i establir una ordenació segons la importància. Assumir el procés que permet la transformació del coneixement: cerca d'informació en fonts diverses, anàlisi i síntesi d'aquesta informació.

Dimensió comunicativa: Expressió escrita

4. **Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor/a, intenció) i a partir de la generació d'idees i de la seva organització.**

   Plantejar-se, abans de començar a escriure, amb quin objectiu es fa i qui és el receptor de l'escrit; això ha de portar a l'escriptor a reflexionar quin és el tipus de text més adient, quin registre ha d'emprar. Activar els coneixements previs i generar idees sobre el tema que es desenvoluparà a través d'estratègies diverses. Seleccionar les idees rellevants i descartar-ne d'altres, organitzar-les en esquemes i altres mètodes que serviran més tard de guia.

5. **Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.**

   Conèixer i utilitzar el tipus de text i registre adient per a la situació comunicativa. Emprar el vocabulari i fórmules lèxiques pertinents per aconseguir claredat i precisió. Estructurar el text a partir de connectors i marcadors variats. Respectar les normes morfològiques, sintàctiques i ortogràfiques. Utilitzar diferents formats i suports per presentar el text i fer front a les necessitats que comporten aquests formats i suports.

6. **Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal.**

   Consolidar l'hàbit de rellegir un text després d'escriure'l per tal de corregir els errors que hi pugui haver i també de millorar-lo a partir de nous elements formals, estètics i conceptuals. Atendre a les concordances, la sintaxi ben travada, els substituts adients, la precisió lèxica i sintagmàtica, els signes de puntuació pertinents. Presentar l'escrit amb elements estètics que facilitin la seva lectura: bona cal·ligrafia, tipografia clara, marges equilibrats, imatges, etc.

Dimensió comunicativa: Comunicació oral

7. **Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals.**

   Disposar d'una base gramatical i lèxica per poder comprendre i interpretar els textos orals. Reconèixer els seus registres i varietats socials i geogràfiques. Identificar els elements prosòdics i no verbals, portadors de significat. Inferir idees a partir d'allò que es manté implícit. Interpretar els codis no verbals.

8. **Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.**

   Distingir la situació comunicativa en què s'ha de produir el missatge i adreçar-se al receptor en el registre adient. Ordenar bé el discurs de les idees. Procurar una exposició clara i precisa. Parlar amb correcció morfològica, sintàctica i lèxica. Cuidar la prosòdia per tal que sigui correcta i ajudi a l'expressió de les idees; també els elements no verbals han de contribuir-hi.

9. **Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.**

   Saludar i saber prendre la paraula en les interaccions orals, tenir en compte els interessos de l'interlocutor, cooperar amb ell per mantenir la conversa (convidar-lo a intervenir, escoltar-lo, respectar el torn de paraula, oferir o demanar aclariments...). Tancar la conversa de manera elegant i pertinent, acomiadar-se. Adequar-se a la intenció que guia la conversa, utilitzar les fórmules de cortesia adients, emprar el to de veu i el volum que la conversa demana, ajudar-se de la gestualització moderada, la postura corporal, els gestos facials, la mirada.

Dimensió literària

10. Llegir obres i conèixer els autors/ores i els períodes més significatius de la literatura catalana, castellana i universal.

Comprendre, a partir de la lectura literària, les altres persones, a nosaltres mateixos i el món que ens envolta. Educar-se en els gustos estètics, estimular la creativitat i desenvolupar el sentit crític. Trobar plaer en la lectura literària, desenvolupar l'hàbit lector i l'opinió raonada sobre les lectures. Conèixer els autors/es i els períodes més significatius de la literatura. Reflexionar sobre els elements que fan que una obra sigui considerada clàssica i sobre l'actualitat dels temes d'obres que han mantingut la seva vigència al llarg del temps. Interconnectar els diversos contextos socials, històrics, artístics i literaris. Ser progressivament autònom en la lectura d'obres literàries.

11. Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.

Relacionar els textos literaris amb els grans temes, tòpics i motius, i amb els corrents estètics, per tal d'opinar raonadament sobre les obres literàries. Reconèixer i valorar les característiques del gènere al qual pertanyen les obres llegides i els recursos literaris que utilitzen per poder copsar-ne el sentit.

12. Escriure textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments.

Expressar sentiments i realitats viscudes, crear mons ficticis amb recursos literaris diversos. Llegir la realitat propera de manera que esdevingui una font d'inspiració per a la creació literària. Rellegir i reescriure el propi text per perfeccionar-lo.

Dimensió actitudinal

1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

Llegir de manera habitual i estar disposat/da a gaudir en el procés, tant pel que fa a l'expectativa aprendre com al desig d'endinsar-se en realitats o ficcions noves, de saber i d'imaginar. Escriure de manera progressivament autònoma per estructurar el pensament, ordenar les idees i verbalitzar-les. Dedicar temps a la lectura i a l'escriptura.

2. Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

Intervenir en converses de manera activa i assertiva, crítica i amable. Respectar les opinions d'altri.

3. Manifestar una actitud de respecte i valoració positiva de la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu.

Conèixer i respectar les varietats socials i geogràfiques de les llengües catalana i castellana, conèixer els factors històrics que han determinat la seva evolució. Valorar de manera positiva la diversitat lingüística existent en l'estat espanyol. Ser conscient de la pertinença a una comunitat lingüística, social i cultural. Entendre que les llengües enriqueixen la persona i la defineixen. Fer un ús adequat de les diverses llengües en les relacions humanes.